

ישראל קואל קוראן קוראן
اسرائيل تقرا كورنشاك

מדוע מתפללים ?

עיונים במורשתו של יאנוש קורצ'אק, מקורות חדשים מהגטו,
חוברת מס' 4, עמ' 149-146
תרגום: אורי אורלב

כְּאִשֶּׁר נֶאֱסָפוּ כָּל הַנְּעָרִים שֶׁנֶּרְשְׁמוּ לַתְּפִלָּה הַיּוֹמִית, שְׁאֵלְתִי מִדּוּעַ הֵם מִתְּפַלְּלִים, מִדּוּעַ בָּאִים לְהִתְפַּלֵּל. זֶה הָיָה מִזְמַן, כִּדְ שְׁאִינְנִי זֹכֵר בְּדִיוֹק, אֲבָדָה הַמְּחַבֵּרֶת שֶׁרְשַׁמְתִּי בָּהּ אֶת הַתְּשׁוּבוֹת. אִדְּ כִּאֲלֹה בְּעֶרְךָ הָיוּ הַתְּשׁוּבוֹת :

הראשון אָמַר :

- מִדּוּעַ שְׁלֹא אֶתְפַּלֵּל. הָרִי אֲנִי יְהוּדִי.

השני אָמַר :

- אֵין לִי מָה לַעֲשׂוֹת בְּאוֹלָם לִפְנֵי אַרוּחַת הַבְּקָר וְהַכֶּתֶה מוֹאֲרֶת וְחִמָּה.

אָמַר הַשְּׁלִישִׁי :

- אֲנִי רוֹצֶה לְקַבֵּל אֶת גְּלוּיַת הַמַּזְכָּרֶת אַחֲרֵי 280 תְּפִלוֹת מְשֻׁתָּפוֹת. חֲסָרוֹת לִי עוֹד 40.

הַרְבִּיעִי אָמַר כֵּן :

- אָמַר לִי חֵבֵר מִהַחֶצֶר שְׁמִי שְׁלֹא מִתְּפַלֵּל תְּבוֹא אֵלָיו רוּחַ בְּלִילָה, תִּכְנִיס אוֹתוֹ בְּשֶׁק, תִּקְשׁוֹר וְתַחַנֵּק. אִזְּ אֲנִי פוֹחַד שְׁאוּלִי זֶה בְּאָמֹת.

- אִמָּא בְּקֶשֶׁה - אָמַר הַחֲמִישִׁי.

וְהַשְּׁשִׁי אָמַר כֵּן :

- כְּאִשֶּׁר אֲנִי בָּא בְּשַׁבַּת הַבֵּיתָה, סָבָא תְּמִיד שׁוֹאֵל הָאֵם הַיְלָדִים דְּתַיִים בְּבֵית הַיְתוּמִים וְאֵם אֲנַחְנוּ מִתְּפַלְּלִים. אִם הֵייתִי אוֹמֵר שְׁלֹא, הוּא הָיָה מִצְטָעֵר, וְהָרִי לֹא אֶשְׁקֵר לְסָבָא

הַשְּׁבִיעִי אָמַר כֵּן :

- כְּאִשֶּׁר אֲבָא מֵת בַּחֲרָף לֹא הִתְחַשַּׁק לִי לְקוֹם בְּבִקְרָא כִּדִּי לְלַכֵּת לְבֵית הַכְּנֶסֶת, אֲבָל פַּעַם אַחַת חִלַּמְתִּי עַל אֲבָא וְהוּא אָמַר : "תִּתְבַּיֵּשׁ לָךְ. כְּשֶׁעוֹד הֵייתִי בְּחַיִּים וְעַבְדְּתִי לְפָרְנֶסְתָּךְ לֹא בְּרַתִּי בְּמִזְג אֲוִיר. הֵייתִי יוֹצֵא בְּכַפּוֹר וּבְגֶשֶׁם וּלְעֵתִים קְרוּבוֹת גַּם בְּלִילָה. אֲפֹלוּ כְּשֶׁהֵייתִי חוֹלָה הֵייתִי קָם מִהַמְטָה אִם יָדַעְתִּי שְׁאוּכַל לְהַרוּיחַ מִשְׁהוּ. וְאַתָּה מִתְעַצֵּל לוֹמֵר קְדִישׁ אַחֲרֵי. הַתְּעוֹרְרִתִּי וְהַבְּטַחְתִּי שְׁאֶתְפַּלֵּל.

אִדּוֹן חוּינָה הָיָה בָּא לַתְּפִלָּה מִדִּי יוֹם בְּמִשְׁךָ שְׁנַיִם רְבוֹת. הָיָה לוֹ אֶפּוֹרְטוֹפּוֹס דְּתִי; הוּא אָמַר לוֹ לְבוֹא וְאַחַר כֵּן הִתְרַגַּל.

אֲנִי זֹכֵר אִידְּ הֵם עָמְדוּ זֶה לְצַד זֶה, חוּינָה הַקָּטָן וְהָאֶפּוֹרְטוֹפּוֹס הַגָּדוֹל שְׁלוֹ - וְהִתְפַּלְּלוּ יַחַד מִסְדּוֹר אַחַד.

הַתְּשִׁיעִי אָמַר כֵּן :

- כָּל יוֹם בְּבִקְרָא אֲנִי מִתְּבַלֵּשׁ, מִתְּרַחֵץ - אוֹכֵל אַרוּחַת בְּקָר - לוֹמֵד וּמְשַׁחֵק עִם חֲבָרִים בְּבֵית הַסֶּפֶר. מִדּוּעַ שְׁגַם לֹא אֶתְפַּלֵּל? יֵשׁ אֲנָשִׁים הָאוֹמְרִים שְׁאֵין אֱלוֹהִים; אֲבָל אִידְּ הֵם יוֹדְעִים וְאִידְּ הֵם חֲכָמִים כִּאֲלֹה? הָרִי מִיִּשְׁהוּ הָיָה צָרִיד לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַדְּבָרִים. וְזֶה דְּנוֹקָא הָיָה אֱלוֹהִים.

הַעֲשִׂירִי הִשִּׁיב בְּקֶצֶר :

- הַפּוֹלְגִים מִתְּפַלְּלִים וְהוֹלְכִים לְכְּנִסְיוֹת שְׁלֵהֵם, וְהֵיחַדִּים לֹא צָרִיכִים לְהִיוֹת גְּרוּעִים מֵהֵם.

הָאֶחָד עֶשֶׂר אָמַר :

- אִם יְהוּדִי לֹא מִתְּפַלֵּל הַחֵטָא שְׁלוֹ מְבִיא עֲנָשׁ עַל כָּל הַיְהוּדִים. מִשׁוּם כֵּן אֲנַחְנוּ חוֹלִים בְּמַחְלוֹת מִדְּבָקוֹת, מִשׁוּם כֵּן יֵשׁ אֲנָשִׁים עֲנִיִּים וְיֵשׁ הַרְבֵּה צָרוֹת מִפְּנֵי שְׁיְהוּדִים רְבִים אֵינָם מִתְּפַלְּלִים. וְאֲנִי

ישראל קורא קורא קורא
اسرائيل تقرأ كورتشاك

לא רוצה שיסבלו בגללי.

השנים עשר ספר משהו שזכר מהחדר :

- הרבי למד אותנו בחדר שהיהודים סבלו הרבה בגלל התפללות שלהם. היו הורגים אותם, שורפים את בתי הכנסת, לוקחים את הסדורים וזורקים בבץ או לאש, היו מכריחים אותם ללכת בימי חג לכנסיות, אסרו עליהם לעבד ולצאת העירה. כל יהודי נחפז בערב שבת לחזור הביתה ולקצעים היה עליו לעבר ביערות ושם היו שודדים וזאבים. הרב אמר שקל הסבים והסבתות שלי התפללו. בושה שאני מתעצל ללכת אפילו לכתה הנמצאת כל כך קרוב ושום דבר לא מאים עלי ולא מפריע.

השלושה עשר הסביר כך :

- כשיש לי צרות או אחרי שרבתתי עם חבר - אז אני מתפלל ומספר לאלהים איך זה היה, ושהוא לא צדק. כשאני חושב מחשבות כאלה בזמן התפלה אני מצטער פחות בגלל ענש בלתי צודק.

הארבעה עשר אמר :

- שמתי לב שכאשר אני בא לתפלה, קל לי יותר לתקן את עצמי ולהשתדל.

- יש לי פחות בעיות ולא כועסים עלי כל כך, ואני לא עושה שום דבר רע לא בבית ולא בבית הספר. התפלה עוזרת מאוד.

החמשה עשר אמר :

- כשאני חולה, או כואב לי משהו, או קורה משהו רע בבית - אמא או אחי חולים, או אין פרנסה, או בעל הבית מציק, או דיר המשנה - אני מצטברח. וכשאני מתפלל ומבקש, המצב רוח עובר וכבר טוב לי.

הששה עשר אמר :

- אני בעצמי אינני יודע מדוע אני בא לתפלה. אני מתפלל מפני שאני מתפלל. אף פעם לא חשבתי מדוע. אכתב כשאזכר ואכניס לתבה.

השבעה עשר אמר :

- כשאני מתפלל אני נזכר בבית, איך זה היה פעם. ביום שבת הייתי הולך תמיד עם אבא לבית הכנסת. גם בבית היתומים יש ארוחת ערב מיחדת, אבל זה אחרת. לא רע לי, אבל כשהייתי בבית אהבתי יותר וגם אהבו אותי. אף אחד לא היה קורא לי חנפן או מפנק. גם בבית היתומים מקבלים ספריות, אבל אז אבא היה מביא והיה מתגרה שלא יתן, שיתן לאמא ויאכל בעצמו. זה היה מצחיק, מפני שידעתי שזה בצחוק. בבית היה טשולנט בשבת. בבית הכל אחרת.

כשהילד האחרון ספר את כל הדברים האלה, נזכר זה שדבר לפניו ואמר : - אוי, אני יודע - בדיוק. אני בדיוק כמוהו, תפלה זה כאלו שאני מבקר בבית ביום חול. אני מתפלל ונזכר בכל מיני דברים, בזה ובזה - הכל כמו שזה היה בבית.

גם ילדות רבות היו באות אז לתפלה. את אחת מהן היו מכנים אפילו בשם רבנית. חבבו אותה ולכן לא הציקו לה, והיא לא כעסה.

היא הייתה מבגרת יותר והיתה הולכת לעבד - למדה לעשות כפפות או מטריות, או משהו כזה. לא יכלה לבוא ביום המחרת, ולכן נכנסה לפתה יחד עם הבנים.

(ואני אמרתי שכלם ביחד יהיו רבים מדי, ולכן היום הנערים ומחר הנערות). היא אמרה כך :

- משפחה פולנית גרה אתנו באותו הפרוזדור. הם טובים ליהודים ; תמיד משאילים לאמא כשהיא צריכה משהו. הפולניה אמרה שלא טוב אצל היהודים שהבנות לא חובות להתפלל, ודוקא התפלה שלהן נחוצה יותר מפני שהן יושבות הרבה יותר בבית ונמצאות יותר עם הילדים.

רגינקה סימה במלים אלה :

- זה לא האלהים סדר שתפלתם של הבנים תהיה חשובה יותר. הרבנים המציאו את הדברים האלה מפני שהם בנים. אצל הפולנים כלם מתפללים ביחד, ואצל היהודים זה נראה פאלו שאנחנו גרועות יותר בעיני האלהים.

כאשר רגינקה סימה את דבריה הנערים לא פצו פה.

והילדות המשיכו לבוא גם להבא לתפלה.

נדמה לי שזאת היתה דוקא רגינקה שאמרה :

- כשאין אבא, נעים לדעת שהאליהם הוא אבא של כלם, ולכן גם אבא שלי. את התפלה לא צריך להבין מפני שרק מרגישים אותה.

עוד בקשתי לשאל מדוע אחרים לא מתפללים ; אז התחילו הלמודים, פוליטיקה - והכל השתנה.